

Viktiga nyheter i upphandlingslagarna

Upphandling 24 Göteborg 2 mars 2017

chefsjurist Anders Asplund

Upphandling – en del av EU-rätten

- ▶ **Upphandlingslagarna bygger på EU-direktiv**
  - ✓ Direktiven ska genomföras i nationell rätt
  - ✓ Gemensamma grundregler i hela EU
  - ✓ C-26/03 p. 44: Fri rörlighet för varor och tjänster och icke snedvriden konkurrens
- ▶ **Beslut om tre nya direktiv 26 februari 2014**
  - Direktiv 2014/24/EU – LOU
  - Direktiv 2014/25/EU – LUF
  - Direktiv 2014/23/EU – LUK
- ▶ **Syfte**
  - ▶ Effektivare användning av offentliga medel
  - ▶ Uppnå samhällliga mål
  - ▶ Reglera viss praxis från EU-domstolen

Nya LOU och LUF

LOU- och LUF-direktiven har genomförts i två nya lagar som trätt i kraft den 1 januari 2017.

A- och B-tjänster

- ▶ A- och B-tjänster försvinner i de nya lagarna
- ▶ Nuvarande B-tjänster blir istället:
  - ▶ Tjänster som upphandlas enligt de direktivstyrda förfarandena i lagarna
  - ▶ Sociala och andra särskilda tjänster
  - ▶ Tjänster som helt undantas från lagarna

Förfaranden

Ökade möjligheter att förhandla i LOU

- ▶ Förhandlat förfarande med föregående annonsering och Konkurrenspräglad dialog kommer även att få användas om
  - ▶ Myndighetens behov inte kan tillgodoses utan anpassning av lättillgängliga lösningar.
  - ▶ Upphandlingsföremålet inbegriper formgivning eller innovativa lösningar.

Innovationspartnerskap

- ▶ Nytt förfarande i LOU och LUF
  - ▶ Syfte: skapa förutsättningar för utveckling och inköp av en innovativ vara, tjänst eller byggentreprenad
  - ▶ Får användas om behovet inte kan tillgodoses genom befintliga produkter.

Uppdelning av kontrakt, annonsering m.m.

Uppdelning av kontrakt

- ▶ Myndigheten ska ta ställning till om upphandlingen/ kontraktet ska delas upp.
- ▶ Beslut att inte dela upp ska motiveras och dokumenteras

LOU omsättningskrav

- ▶ HR: Krav på leverantörens årsomsättning får inte överstiga två gånger kontraktsvärdet

Annonsering

- ▶ HR: Elektroniska medel
- ▶ Förkortade minimifrister vid annonsering
- ▶ Uttrycklig möjlighet förlänga anbudstiden vid väsentliga förändringar

Leverantörsprövning (i)

- ▶ **ESPD – europeiska enhetliga upphandlingsdokumentet**
  - ▶ Standardformulär – leverantörens egenförsäkran att han inte omfattas av uteslutningsgrund och uppfyller ställda kvalificeringskrav m.m.
  - ▶ ESPD ska godtas som preliminärt bevis
- ▶ **Kontroll ska göras av vinnande leverantör**
  - ▶ Uteslutning av leverantören (kontroll av företrädare)
  - ▶ Kvalificeringskrav m.m. uppfylls
  - ▶ Dokument som visar att grund för uteslutning saknas ska begäras in (se prop. s. 770 f).
- ▶ **LUF:** I stort sett samma regler för upphandlande enheter som är upphandlande myndigheter (se nya LUF 13 kap. 1 §, 14 kap. 2 – 3 § och prop. s 776 f)

Leverantörsprövning (ii)

▶ Självsanering (Self cleaning)

- ▶ Innan beslut att utesluta leverantör enligt någon *obligatorisk eller frivillig uteslutningsgrund* ska leverantören ges tillfälle att yttra sig
- ▶ Ej uteslutas om leverantören kan visa pålitlighet genom:
  - ersättning av eventuella skador
  - medverkat till utredningen av överträdelsen
  - förhindrande av ytterligare överträdelser.
- ▶ Ej uteslutas pga obetalda skatteskulder m.m. om fullgjort skyldigheter eller ingått avtal om betalning

Onormalt låga anbud

- ▶ **Onormalt låga anbud**
  - ▶ **Ska** begära att leverantören förklarar ett pris som förefaller onormalt lågt.
  - ▶ **Ska** förkasta anbudet om leverantören inte lämnat en tillfredsställande förklaring.
- ▶ Skäl 103 i LOU-direktivet
  - ▶ tekniskt, ekonomiskt eller rättsligt osunda.
- ▶ Finns det en inte obetydlig risk för att leverantören inte kommer att utföra arbete enligt kontraktet?
- ▶ Beror det onormalt låga priset på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter?

Samhälleliga mål

Reserverad upphandling

- ▶ Får reservera deltagandet i upphandling för skyddade verkstäder eller för leverantörer vars främsta syfte är social eller yrkesmässig integration av personer som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Får också föreskriva att kontraktet ska fullgöras inom ramen för program med skyddad anställning

Tillgänglighet

- ▶ HR: Tekniska specifikationer ska bestämmas med hänsyn till personer med funktionshinder och alla användares behov.

Märkning

- ▶ Dokument, certifikat, intyg som bekräftar att krav uppfylls.
- ▶ Får hänvisa till särskild märkning, som uppfyller vissa i lagen uppställda förutsättningar.
- ▶ ska godta en annan märkning om kraven är likvärdiga med kraven för den angivna märkningen. I vissa fall även godta annan utredning.

Tilldelningsgrunder

- ▶ En upphandlande myndighet ska tilldela den leverantör ett kontrakt vars anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga för myndigheten.
- ▶ Vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska utvärderas på någon av följande grunder:
  - ▶ 1. bästa förhållandet mellan pris och kvalitet,
  - ▶ 2. kostnad, eller
  - ▶ 3. pris.

Reglering av EU-domstolens praxis

▶ Intern upphandling

- ▶ EU-domstolens dom Teckal, C-107/98 m.fl.
- ▶ Kontroll- och verksamhetskriteriet
- ▶ Även omvänd och horisontell

▶ Upphandling mellan myndigheter

- ▶ EU-domstolens dom Hamburg, C-480-06 m.fl.

▶ Ändringar i upphandlingskontrakt och ramavtal

- ▶ EU-domstolens dom Presstext, c-454/06 m.fl.
- ▶ Ändringsklausuler/optioner
- ▶ Ändringar av mindre värde
- ▶ Oförutsebara omständigheter
- ▶ Byte av leverantör
- ▶ Andra situationer

LUK

En helt ny lag om koncessioner har trätt i kraft den 1 januari 2017.

LUK – bygg- och tjänstekoncessioner

- ▶ Förpliktigande avtal som uppfyller två kriterier;
  - ▶ Ersättningen – består helt eller delvis av rätten att nyttja byggnadsverket resp. tjänsten
  - ▶ Risken – ska övertas av koncessionshavaren
- ▶ 2007 års lagar:
  - ▶ Byggkoncessioner reglerat i 13 kap. 2007 års LOU
  - ▶ Tjänstekoncessioner helt oreglerade
- ▶ LUK:
  - ▶ Annonseringsregler
  - ▶ Regler om hur upphandlingen ska gå till
  - ▶ Överprövning, skadestånd och upphandlingsskadeavgift

Tack!